

DORU CIUCESCU

**STRĂLUCIRI
DIAMANTINE
ÎN
ISRAEL**
(EDIȚIE ADĂUGITĂ ȘI REVIZUITĂ)

un praghez, un varșovian și un est-berlinez. Aceste personaje au învățat într-un fel sau altul să vorbească românește și s-au născut imediat după anul 1945, când tancurile Kremlinului au intrat în țările lor și au impus comunismul. În anii '70 din secolul al XX-lea, toate personaje principale au început să acorde asistență didactică în învățământul liceal din Casablanca, unde au locuit în aceeași clădire, pe care localnicii au denumit-o "gulag", deoarece chiriașii au provenit numai din lagărul comunistoid. După circa o jumătate de deceniu, personajele principale din roman s-au autoexilat în Maroc. În "toamna revoluțiilor" din 1989, aceste personaje s-au întors pe rând acasă, imediat după ce regimurile comuniste au căzut în țările lor. Moscovitul s-a întors ultimul, după 26 decembrie 1991, când Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste s-a destrămat.

Cuprins

Patimile pelerinilor la Mormântul Sfânt	/ 5
Miracolul Sfântului Foc de la Ierusalim	/ 9
Colina Înălțării de pe Muntele Măslinilor	/ 13
În grădina Ghetsimani	/ 17
Primele nouă opriri de pe "Via Dolorosa"	/ 21
Oprirea a zecea de pe "Via Dolorosa"	/ 25
Ultimele patru opriri de pe "Via Dolorosa"	/ 29
Bethlehem și Bazilica Nașterii lui Iisus	/ 33
Câmpul Păstorilor	/ 37
Capela Nerecunoștinței	/ 41
Trupul neputrezit din pustiu	/ 45
Capela Cinei de Taină	/ 49
Paște românesc la Ierusalim	/ 52
Haifa și vinul de Carmel	/ 56

Locurile Bunei Vestiri din Nazaret / 60

Respect pentru oameni și cărți

Minunile cuviosului Irinarh pe muntele Tabor / 64

"Stânca înmulțirii pâinilor" de la Tabgha / 68

Vinul sfințit de Cana Galileii / 72

Capernaum și "tămăduirea soacrei lui Petru" / 76

Muntele Fericirilor și "cei săraci cu duhul" / 80

"Locul botezului" de la Râul Iordan / 84

Agroturism la un kibbutz / 88

Esplanada moscheilor / 92

Zidul Occidental din Ierusalim / 95

Sinuciderea colectivă de la Massada / 99

Ein Bokek - stațiunea de la Marea Moartă / 103

Anul Nou iudaic / 107

Mormântul regelui biblic David
și cele "zece porunci" / 111

Paștele evreiesc – Sărbătoarea Eliberării / 115

Purimul și frumoasa Estera / 119

Diamantele din Galileea / 123

Conglomeratul urban Tel Aviv – Jaffo / 127

Operele de artă din Knesset / 131

Nota bene

*

Cărți de Doru Ciucescu,
membru al Uniunii Scriitorilor
din România / 134

Această carte se dedică
mamei mele, Aurora,
tatălui meu, Ioan,
soției mele, Ella,
fiului meu, Eduard,
nepotului meu, Ștefan.

Patimile pelerinilor la Mormântul Sfânt

Tot creștinul aflat în pelerinaj în Țara Sfântă dorește să fie martor la Minunea Sfântului Foc, produsă cu ocazia Sfântului Paști, la Sfântul Mormânt, care este situat în ansamblul unui edificiu impresionant, cu aspect de fortăreață, denumit Biserica Sfântului Mormânt.

S-a întâmplat ca Sfântul Paște din anul 2007 să cadă în aceleași zile din calendar, atât pentru catolici, cât și pentru ortodocși. Acest fapt a însemnat, pe lângă o mare satisfacție ecumenică (n.a. de unire a tuturor religiilor), o aglomerare umană de cel puțin un sfert de milion de pelerini pe străzile înguste, vechi de sute și mii de ani din cartierele creștin și musulman din apropierea Sfântului Mormânt.

Am plecat de la hotelul de patru stele "Tal", din Tel Aviv, la ora unu noaptea pentru ca în cel mult două ore să ajungem la Ierusalim. În autocarul ultraconfortabil de "classe royale" atmosfera în grupul de turiști români era optimistă, nimeni nu bănuia cât va avea de pătit. Ghidul ne-a prevenit într-un fel: "Învierea Domnului are loc la ora locală 14 și pentru a avea șansa să intrăm în Biserica Sfântului Mormânt trebuie să ajungem acolo cu noaptea în cap". Prima surpriză! Am aflat că există o diferență între ora veche și ora nouă, mă rog, o problemă încâlcită, în care intrau în calcul atât

calendarul iulian cât și cel gregorian, precum și luna de pe cer.

Autostrada de la Tel Aviv la Ierusalim își merită numele, având parapet între cele două sensuri și trei sau chiar patru benzi de circulație pe fiecare parte. În plus, toți cei aproximativ 60 de kilometri extravilani erau luminați "a giorno", cum numai în Belgia am mai văzut.

...Am ajuns la Ierusalim într-o mare parcare de lângă poarta Jaffo. Era încă noapte. Aerul tare, de munte - doar ne găseam la peste 600 de metri altitudine - ne ajuta să ne sară somnul. Am urcat până am intrat pe poarta Jaffo, după care am ajuns într-o piață largă situată între cartierul creștin și ruinele "Citadelei" regelui evreu Irod I (n.a. 37-4 î.Hr.) Ghidul ne-a informat că în acel loc trebuia să ne întâlnim la ora 15, după Înviere. De acolo, ni s-a spus că urma să coborâm pe un labirint de străduțe spre Biserica Sfântului Mormânt. Intrarea pe calea de acces nu se vedea din cauza mulțimii de pelerini. Unii picoteau în picioare, alții, mai prevăzători, ședeau pe scăunele pliante sau se întinseseră direct pe jos ori pe saltele improvizate. Se auzea vorbindu-se limbi slave și limbi aspre, armenes și gruzine. Țările din estul Europei, după decenii de erezie comunistă, formau grosul pelerinilor. Mulți purtau veșminte preoțești sau călugărești. Am aflat că intrarea în străduță era blocată de armata israeliană până la ora 7,30. Deja, o sămânță de îndoială privind posibilitatea intrării în Biserica Sfântului Mormânt încolțise în mintea grupului de români.

Văzând nemulțumirea românilor, ghidul israelian ne-a dus spre o altă cale de acces. Acolo,

într-adevăr, accesul în străduța lată de cel mult șase metri nu era blocat, așa că s-a putut avansa câțiva zeci de metri până la capătul cozii.

...Se făcuse ora 4 și timpul trecea tot mai greu. Barajul armatei era situat undeva la vreo 50 de metri mai jos. La un moment dat s-au auzit strigăte de groază. Un convoi de pelerini conduși de oameni în sutană, din spațiul ex-sovietic - nu spun numele - forțau trecerea prin mulțime. Stăteam înghesuiți între pereții străduței ca niște sardele și, totuși, noi și noi grupuri de pelerini fanatici din spațiul pruto - caucazian doreau să avanseze. Scopul scuză mijloacele. O protejam pe soție cât puteam mai bine. Mi-am amintit de pelerinii musulmani, care, dacă mor la Mecca, intră direct în paradis!

...Ceasul arăta ora 9. Încet, încet, duși de val, ne apropiasem și noi de barajul format de armată. Un zvon a trecut prin mulțime: accesul prin străduță va fi interzis până după Înviere! Deziluzie totală.

...Ora 10. Un ofițer israelian a ridicat deasupra capului un cartonaș galben plastifiat și a anunțat că cine posedă o astfel de legitimație poate trece prin baraj. Aveam și eu o legitimație, dar de ziarist. Mi-am încercat norocul. A mers! "My wife", le-am prezentat-o militarilor pe soție. Am ajuns la Biserica Sfântului Mormânt. Încă un baraj, dar polițist, de această dată, și am intrat.

...O bucureșteancă ne-a auzit vorbind românește și ne-a întrebat cât ne-a costat legitimația, pentru că ea plătise unui militar 200 dolari, dar cu condiția "să mă conducă până în biserică". M-am uitat la legitimația ei. Era galbenă.

"Am mai întâlnit doi români în biserică, dar fiecare a plătit doar 150 dolari", ne-a informat cu invidie pelerinul din România. Noi nu am plătit ca să intrăm în Biserica Sfântului Mormânt, dar am pătitit fiecare cu mult peste 200 dolari, vezi bine, "locurile sfinte" costă și ele...

Miracolul Sfântului Foc de la Ierusalim

A ajunge în Biserica Sfântului Mormânt în ziua Învierii este obiectivul cel mai important al oricărui pelerin creștin ajuns în Țara Sfântă. Aici are loc Miracolul Sfântului Foc, dar, numai cu ocazia Paștelui ortodox!

Era ora zece și jumătate și, împreună cu soția, reușisem să intrăm în Biserica Sfântului Mormânt. Chiar la intrare, am observat o coloană de marmură crăpată. Tradiția spune că în 1326 ocupanții otomani au închis Biserica Sfântului Mormânt în perioada Sfintei Paște, pentru a vedea de unde creștinii ortodocși aveau să mai ia Sfânta Lumină. În același scop, otomanii au permis ținerea slujbelor religioase numai în biserica Sfântul Iacob, situată la nici zece metri de Biserica Sfântului Mormânt. La poarta închisă a Bisericii Sfântului Mormânt stăteau de pază doi generali turci. Se făcuse ora 14 și Sfânta Lumină încă nu venise, spre bucuria otomanilor. Dar, o coloană s-a despicat și o lumină albăstruie a apărut din ea. Unul dintre generali a exclamat: "Mare este Hristos. Dumnezeu este Hristos". Imediat, celălalt general a scos sabia și i-a tăiat capul generalului convertit la creștinism.

De la intrare, la o distanță de nici zece metri, am văzut Piatra Ungerii pe care Domnul a fost pregătit pentru îngropare după ce a fost coborât de pe cruce. N-am zăbovit mult acolo; noi căutam cu înfrigurare Mormântul Sfânt. L-am găsit protejat de

Baldachin, un paralelipiped din piatră (n.a. "Kuvulkion" în limba greacă sau "Aediculus" în limba latină), care joacă rol de altar interconfesional, unde slujesc în ordine ierarhică și istorică ortodocșii, armenii, coptii și catolicii. La Mormântul Sfânt era un du-te-vino precipitat, deoarece acolo se pregăteau Sfintele Daruri.

Am intrat în sala de rugăciuni supranumită Biserica Învierii, una din cele cinci biserici atașate Bisericii Sfântului Mormânt. Ne-am instalat lângă un gard metalic mobil, care delimita o cale centrală de acces de la paraclisul patriarhal Constantin și Elena spre Mormântul Sfânt, pe care, datorită mulțimii și distanței de circa 20 de metri, îl vedeam destul de nelimpede. Câteva zeci de polițiști israelieni, femei și bărbați, păzeau calea de acces.

Murmurul din biserică s-a estompat total la intrarea unor tineri creștini arabi, care cereau, cățarați unii pe grumazul altora, să vină "an-Nur al Qods" (Sfânta Lumină), bătând din palme, chiuind și bătând în tobe – un ritual din timpul ocupației otomane, când creștinii aveau voie să cânte numai în biserici.

...La ora 12, din spatele bisericii, a apărut un alai care ducea spre Mormântul Sfânt o lumânare albă groasă cât brațul și lungă de aproximativ un metru, de fapt un mănunchi de 33 de lumânări lipite între ele – numărul anilor pământești ai Mântuitorului. După o jumătate de oră, aceeași lumânare a făcut cale întoarsă spre paraclisul patriarhal Constantin și Elena.

...Tensiunea creștea în așteptarea Miracolului Sfântului Foc. Toată lumea ținea nerăbdătoare în

mână o lumânare multiplă, din 33 de lumânări obișnuite, pentru care plătise un dolar. La ora 13 s-a ivit alaiul condus de I.P.S. Teofilos, patriarhul ortodox al Ierusalimului, îmbrăcat în veșminte aurite, cel care l-a înlocuit în 2005 pe patriarhul Irineu, urmare a unor afaceri controversate cu terenuri ale patriarhiei din Ierusalimul de Est, vândute unor investitori locali. Spectacolul îți lua ochii: n-am mai avut ocazia să văd la un loc atâtea cârje episcopale acoperite cu aur și bătute cu pietre scumpe.

Se spune, eu nu puteam să văd din locul unde mă aflam, că patriarhul ortodox al Ierusalimului intră singur în Mormântul Sfânt, după ce este controlat de reprezentanții tuturor autorităților bisericești și de stat, pentru a nu avea asupra sa vreo sursă de foc. Vata depusă pe lespedeaua Mormântului Sfânt se aprinde de la Sfântul Foc, care ia forme diferite (n.a. rază de lumină, bulgăre de lumină mișcător) și care nu poate fi fotografiat sau filmat. Patriarhul adună vata aprinsă în două cupe de aur, pe care le înmânează, prin cele două orificii din antecamera Mormântului Sfânt, celor doi diaconi: unul duce Sfânta Lumină la paraclisul patriarhal Constantin și Elena, iar celălalt la Altarul Învierii de pe Golgota, aflat tot în incinta marelui edificiu al Bisericii Sfântului Mormânt.

...Ora 14. Toate luminile s-au stins și am văzut flăcările din cupele care au fost luate de cei doi diaconi. Apoi, din partea opusă a bisericii, de la paraclisul patriarhal Constantin și Elena s-a împărțit Sfânta Lumină. Mulțimea striga "Hristos a înviat" și "Adevărat a înviat" în multe limbi, inclusiv în arabă: "al Masih qam" și "haqan qam".

Cu mâna dreaptă filmam fețele luminate de torentul de flăcări și de ceară topită, iar cu cealaltă țineam lumânarea multiplă, așteptând să se aprindă de la sine, cum greșit auzisem. Acest miracol neproducându-se, am luat Sfânta Lumină de la lumânarea soției, care o preluase chiar de la lumânarea paraclisului patriarhal Constantin și Elena. Atunci am intrat cu adevărat în atmosfera Învierii. Am strigat din toată inima "Adevărat a înviat!". La nici un minut am simțit pe obraji o senzație de dogoare ca de cuptor. Am întors capul și am văzut că pe umeri îmi curgea ceară de la lumânarea unei doamne imprudente. În înghesuiala în care se găseau, fiecare dintre cei prezenți ținea în diferite poziții un mănunchi de 33 de lumânări aprinse; cel puțin 66 de lumânări pe metrul pătrat! Situația devenea incendiară și nu întrezăream nici o scăpare. Ca prin miracol, am observat că lumânarea mea s-a stins din senin, tot așa ca și a celor din jurul meu. Am răsuflat ușurat. Miracolul s-a numit un polițist cu un pistol cu apă, cu care stropea la nimereală lumânările și oamenii. Am văzut că și ceilalți polițiști procedau la fel.

Entuziasmul oamenilor scădea treptat. Lumea este fericită că a primit Sfânta Lumină. Dangătele clopotelor se împleteau cu ecourile strigătelor bucuriei pascale. Eu descifrasem un miracol: cel al stingerii lumânărilor. În schimb, Miracolul Sfântului Foc va rămâne în continuare o mare taină pentru mine, o dovadă în plus a dumnezeirii lui Iisus Hristos, precum și o invitație de a avea cât mai multe experiențe religioase, pentru mă simți în întregime renăscut sufletește, după decenii de rătăcirii în erezia comunistă...

Colina Înălțării de pe Muntele Măslinilor

Muntele Măslinilor este unul dintre celebrele locuri sfinte de pe planetă. El este menționat în Biblie cu multe secole înainte de Nașterea lui Iisus Hristos. Aici s-a retras David, al doilea rege evreu (n.a. 1015 – 975 î.Hr.) pentru a se ruga. Tot aici, profetul Ezechiel (n.a. 593 – 571 î.Hr.) a avut viziunea heruvimilor. Dar Muntele Măslinilor a rămas în mintea și inima creștinilor, în special, datorită faptului că este locul unde Domnul s-a înălțat la cer la 40 de zile după Înviere (n.a. Faptele Apostolilor 1: 6-12): "(...) pe când se uitau ei la El, S-a înălțat la cer (...) Atunci ei s-au întors în Ierusalim din muntele denumit Muntele Măslinilor, care este lângă Ierusalim, departe cât un drum în ziua Sabatului".

Ora 6,45. Telefonul din cameră a sunat deșteptarea. "Thank you very much". Într-o jumătate de oră trebuia să coborâm la restaurantul de la parter pentru micul dejun - bufet suedez. Punctuali, am început să ne învârtim cu farfuria în mâini în jurul meselor cu brânzeturi, produse de carne, sucuri, fructe, lapte și ceai. S-a transmis prin viu grai - nu știu cine a fost sursa cu informația - faptul că evreii religioși nu amestecă brânza cu carnea, așa că, cea mai mare parte a gupului de români s-a conformat rapid tradiției locale, ba chiar i-a adus completări, umplându-și câte o farfurie separată pentru fiecare categorie de

alimente. Numai cafeaua era servită la cerere. Chelnerii erau arabi creștini. În loc de pâine sau alte produse de patiserie din aluat crescut cu drojdie, era disponibilă doar "mața", pasca evreiască al cărui gust îl apreciasem încă din perioada liceului, când un sfert dintre colegii mei erau de religie mozaică. Încă era perioada de opt zile a paștelui evreiesc n.a. "Pesah"), iar restaurantul respecta tradiția acestei sărbători și pentru turiștii străini, chiar dacă, pentru a se evita eventualele incidente, pentru ultrareligioșii mozaici se rezervase o sală de mese la un etaj mai sus. Mâncam mult, mai bine zis, înmagazinam cantități apreciabile de alimente, astfel că până la cină simțeam numai nevoia de a bea sucuri răcoritoare.

...Ora 8. Am plecat la drum. Șoferul autocarului, un arab creștin, de statură mare și foarte blajin, ne-a urcat cu grijă, pentru a nu provoca accidente pe drumurile mai înguste de pe Muntele Măslinilor. Ca un bun creștin ce era, el nu pleca la drum fără să-și facă semnul crucii, iar o icoană a Maicii Domnului și o cruciuliță stăteau la loc de cinste pe bordul autocarului. Așa am luat contact cu una dintre realitățile Israelului: mulți cetățeni de etnie arabă erau creștini. Această toleranță religioasă din Ierusalim și din alte locuri pe care le-am vizitat în Țara Sfântă este rar întâlnită într-o țară arabă, unde șoferul nostru ar fi fost în mare pericol printre musulmanii fanatici datorită credinței lui, considerate o trădare.

...Am ajuns pe colina Înălțării de pe Muntele Măslinilor, de unde aveam panorama celorlalte două coline, mai puțin înalte: Skopus, cu albul impozantului edificiu al Universității Ebraice, și

Mica Galilee, cu roș-cărămiziul acoperișului spitalului "Augusta Victoria".

Primul obiectiv era mănăstirea de maici denumită Elion, care în limba greacă înseamnă "a măslinilor". Spre surpriza noastră, în ciuda numelui, acest locaș de cult aparține Patriarhiei Moscovei și a Întregii Rusii. Era o oră matinală și măicuțele încă dormeau obosite după rugăciunile prelungite din cursul nopții. Totuși, ghidul, născut în România, jumătate evreu după mamă, s-a descurcat și a venit cu o măicuță care vorbea bine românește. Am intrat în biserica denumită "Spaso-Voznesenskovo" (Înălțării). Maica ne-a făcut o scurtă incursiune istorică: "După căderea Constantinopolului în 1453, Rusia, ca singur stat proslavnic (ortodox) independent, a preluat oficial sub patronajul și grija ei biserica ortodoxă din Palestina. Prima misiune ecleziastică rusă a fost trimisă aici în anul 1845. Construcția mănăstirii Elion a început în anul 1860 când, sub supravegherea arhimandritului Antonius, care a trăit între anii 1817 și 1894, a fost construit un mare han rusesc pentru cei aproape 10000 de pelerini care veneau anual din Rusia. Terenul actual, de aproximativ două hectare a fost cumpărat pe vremuri, treptat, în mici parcele, cu sume foarte mari. Piatra fundamentală a fost pusă în anul 1873, iar sfințirea bisericii a avut loc în ziua de 7 iunie 1886".

Biserica, deși rusească, nu are cupole în formă de ceapă, ci o singură cupolă în stil bizantin, semisferică, cu baza un hexagon. Cea mai impresionantă construcție este clopotnița cu șase